

Hög leveransförmåga och god flygsäkerhet

Flyget har utvecklats positivt under årets första nio månader. Det återspeglas i LFVs resultat men även sänkta kostnader i verksamheten bidrar. Resultat efter finansnetto uppgår till 166 mkr efter tredje kvartalet vilket är 8 mkr bättre än samma period 2014. För sista kvartalet förväntas dock en sämre utveckling, främst på grund av ökade pensionskostnader. Helårsresultatet bedöms därmed bli lägre än budgeterat.

Totalt antal luftrumrörelser har ökat med 1 % under årets första nio månader. Samtliga månader utom januari har visat på en ökande trafik. Inrikes rörelser har minskat med 1,4 % medan utrikes rörelser har ökat med 0,9%. Den överflygande trafiken står för den största ökningen och ligger på 2,4 % för de första nio månaderna. LFVs fakturering till flygbolagen baseras på service units. Då dessa ökat mer än rörelserna påverkar det LFVs ekonomi positivt.

Flygsäkerhet

LFV jobbar aktivt med flygsäkerhet vilket är fundamentet för hela vår leverans. LFV uppfyller uppställda flygsäkerhetsmål. Antalet händelser med drönare utan tillstånd i kontrollerat luftrum har efter sommarens uppmärksammade händelser på Arlanda och Bromma minskat i omfattning. Tack vare att LFV inte har behövt stänga ner kontrollzoner så har inte heller några störningar drabbat flygbolagen, resenärerna eller flygplatserna.

Fler flygledartorn än tidigare har dock varit berörda av drönartrafik. Ett nytt regelverk är under framtagning av den europeiska flygsäkerhetsmyndigheten EASA. LFV deltar tillsammans med bland annat Transportstyrelsen i det arbetet. Detta är något som vi tror kan

underlätta för alla parter – flygbolagen, flygplatserna, flygtrafikledningen och drönarförarna.

Det rapporterade antalet händelser med luftfartyg utan transponder över internationellt vatten har minskat under senare delen av sommaren. Med stöd av danska flygtrafiktjänstleverantören Naviair har Roskilde primärradarsignaler integrerats till Malmö kontrollcentral vilket innebär att fler luftfartyg utan transponder nu är synliga för flygledningen. Integrationen har fungerat bra och det pågår ett arbete med att utöka möjligheten för ytterligare radartäckning.

För att ta tillvara förslag och utvecklingsaktiviteter har LFV startat ett särskilt projekt med fokus på flygsäkerhetskultur. Projektet omfattar hela LFV inklusive den svenska delen av NUAC och ska vara klart i slutet av 2016.

Position 2019 – LFVs förändringsprogram

Inom ramen för LFVs arbete med Position 2019 genomförs ett stort antal aktiviteter för att säkra ett effektivare och mer kundnära LFV. Som ett led i det arbetet lanserades bland annat LFVs nya grafiska profil den 1 juli. Först ut var Visby Airport i samband med Almedalsveckan. Gensvaret har varit positivt såväl internt som externt. Den 28 augusti invigdes

LFVs nya huvudkontor i Norrköping. Flytten innebär sänkta kostnader, en effektivare arbetsplats och ett modernare arbetssätt. Förändringsprogrammet i övrigt för att nå Position 2019 löper enligt plan med olika aktiviteter på alla nivåer inom LFV såsom effektiviseringar, utvecklade processer samt produkt- och kundorientering.

Innovation, utveckling och digitalisering är ledord för LFV i vårt arbete med att forma morgondagens flygtrafikledningstjänster. I egen regi men också inom ramen för flera olika samarbeten, nationella och internationella, ligger vi i teknikens och förändringens framkant. Det finns ett mycket stort intresse för våra tjänster och efter lanseringen av Remote Tower Services (RTS) i april, där LFV var först i världen med flygtrafikledning på distans, har intresset fortsatt ökat. Tillsammans med Saab har vi genomfört flera kundaktiviteter bland annat i Dubai (bilden ovan), som är en del av Förenade Arabemiraten, och där flygtrafiken ökar starkt.

Flyget fortsätter att utvecklas positivt med fler avgångar och ankomster, med fler överflygningar i det svenska luftrummet. LFV har en viktig roll i utvecklingen.

Olle Sundin
Generaldirektör

EKONOMI

Fortsatt resultatförbättring och en positiv trafikutveckling

Resultatet efter finansiella poster uppgår till 166 mkr. Detta är en förbättring med 8 mkr jämfört med samma period 2014. Resultatförbättringen förklaras främst av den positiva trafikutvecklingen men också av kostnadsbesparingar. Emellertid påverkas resultatet för både föregående och årets niomånadersperiod av justeringar till följd av pensionskostnadsförändringar och dess påverkan på avgiftssystemet för flygtrafiktjänst en route, vilket delvis stör jämförelsen.

Rörelseintäkter

Rörelseintäkterna uppgår till 2 125 mkr (2 094). Undervägsavgifterna, ersättning för flygtrafiktjänst en route, står – exklusive koncerninterna flöden mellan affärsverket och NUAC HB – för 70 % av de totala rörelseintäkterna och är därmed fortsatt den dominerande intäktskällan. Den 1 januari 2015 sänktes undervägsavgifterna med 4,6 %. Sänkningen är en planerad del i det samarbete som pågår inom EU för att effektivisera en route-verksamheten. LFV har genom det senaste årets interna effektiviseringsprogram kunnat bidra till avgiftssänkningar. Avgifterna fastställs av Europakommissionen för längre perioder och avvikelser mot de fastställda avgifterna tillåts bara i specifika fall. Ett exempel är okontrollerbara förändringar vad gäller pensionskostnader.

Periodens intäkter och därmed också det ekonomiska resultatet, har påverkats negativt av justeringsposter avseende en route och terminalavgifter för åren 2012–2014 med netto -27 mkr, varav i tredje kvartalet -55 mkr beroende på en utredning från EU-kommissionen som indikerar att vissa okontrollerbara kostnader för åren 2012–2014 inte är ersättningsberättigade. LFV kommer dock att yrka ersättning även för dessa kostnader.

Tack vare såväl längre flygningar i svenskt luftrum som att den genomsnittliga vikten på flygplanen har ökat så har den löpande en route-verksamheten utvecklats positivt.

En annan viktig intäktskälla utgörs av ersättning för lokal flygtrafiktjänst på de statliga, militära, kommunala och privata flygplatser som opereras av LFV. Denna

intäkt står för cirka 21 % av rörelsens intäkter (exklusive koncerninterna flöden mellan affärsverket och NUAC HB) och har minskat något jämfört med föregående år på grund av att flygtrafikledningen på tre flygplatser – Skavsta, Ängelholm och Ljungbyhed – övergått från LFV till en annan aktör.

I LFVs kommersiella intäkter ingår ersättning från intressebolaget NUAC, som står för den operativa driften av flygtrafiktjänst en route, med drygt 500 mkr. Motsvarande belopp återfinns också som kostnad under ”Diverse externa kostnader” eftersom LFV köper flygtrafikledning av NUAC och samtidigt får ersättning för personal och utförda tjänster. Genom effektiviseringar har såväl intäkter som kostnader minskat under året för dessa tjänster jämfört med samma period föregående år.

Intäkter från övrig kommersiell verksamhet, vilken till största delen består av den internationella exportverksamheten med de uppdrag LFVs dotterbolag har i framför allt Abu Dhabi och Norge, har minskat något i år jämfört med föregående år.

Inhemska kommersiella affärer består främst av olika flygplatsuppdrag som flygmätning och diverse konsultstöd. Övriga rörelseintäkter utgörs främst av de medel LFV erhåller för arbete med forskning och innovation i ett antal internationella och nationella projekt.

Rörelsekostnader

Rörelsekostnaderna uppgår till 1 953 mkr (2 022). Personalkostnader står för drygt hälften av de totala rörelsekostnaderna. Kostnaderna har sjunkit något trots löneökningar inom ramen för årlig lönerevision. Personalvolymen har minskat, dels på grund av att LFV inte opererar lika många torn, dels som följd av den organisationsöversyn som gjorts inom pågående förändrings- och effektiviseringsprogram.

Även externa kostnader har minskat något vilket återspeglas i motsvarande lägre kommersiella intäkter. Avskrivningarna är lägre än föregående år, vilket till viss del förklaras av att en översyn skedde av res tvärden och avskrivningstider i samband med årsbokslutet 2014.

Finansiella poster

Summan av finansiella intäkter och kostnader uppgår till -9 mkr (83). Försämringen beror på att föregående år inkluderade en stor kostnadsminskning till följd av den då kända höjda realräntan för pensionskostnadsberäkning. En annan förklaring är att det nuvarande låga ränteläget medfört väsentligt lägre ränteintäkter på LFVs likvida medel.

Räntabilitet och soliditet

Räntabiliteten på eget kapital efter skatt, mätt som 12-månaderstal, uppgår till 8 % (12) och överträffar därmed ägarens mål på minst 4 % räntabilitet.

Soliditeten uppgick vid periodens slut till 15 % (15) och uppfyller ägarens långsiktiga mål på 15 %. Resultatet för fjärde kvartalet förväntas komma att påverkas av en kraftig pensionskostnadsökning varför målet inte beräknas att kunna nås vid årets utgång.

Investeringar

LFVs utgifter för investeringar uppgår till 46 mkr (48). Periodens största investeringar utgörs av utveckling av flygledningssystemet inom COOPANS-samarbetet (10 mkr) samt fortsatt arbete med ersättning av ett nationellt nätverk för kommunikation, ”Nytt LFV-ATN” (9 mkr). För att utveckla och effektivisera information och verksamhet pågår uppgradering av webbplattformar samt nya verktyg för beslutsstöd och produktkalkylering.

Förväntad pensionsskuld förändring under fjärde kvartalet

Diskonteringsräntan och pensionsskuldens förändring har stor påverkan på LFVs resultat och ställning. Statens Tjänstepensionsverk (SPV) har vid styrelsemötet den 5 november 2015 beslutat om räntan i de beräkningsgrunder som används vid beräkning av pensionsskulden. Beslutet innebär att bruttoräntan sänks från 0,8% för 2015 till 0,0% för 2016. Nettoräntan, ränta efter avdrag för skatt och driftskostnader, sänks med 0,6 procentenheter till -0,3%. Den lägre räntan beräknas innebära en kostnadsökning för helåret på cirka 600 mkr eftersom LFVs redovisningsprincip i årsredovisningen är att tillämpa kommande års beräkningsgrunder, d v s 2016 års.

Från och med 2015 värderas istället pensionsskulden i delårsrapporter till innevarande års beräkningsgrunder. Om den tidigare redovisningsprincipen hade tillämpats i delårsrapporten per 30 september 2015, dvs SPVs prognos över 2016

års beräkningsgrunder, skulle pensionskulden varit 440 mkr högre. En stor del av pensionskostnaderna definieras som ”okontrollerbara” och finansieras därmed via undervägs- och terminalavgifter. Resultateffekten skulle därmed ha stannat

vid -80 mkr. I årsredovisningen för 2015 beräknas pensionsskulden att öka med 600 mkr och resultatet påverkas negativt netto med cirka 110 mkr.

RESULTATRÄKNING (MKR)	KONCERNEN				AFFÄRSVERKET	
	2015 jan-sept	2014 jan-sept	2015 jan-dec Prognos ²⁾	2014 jan-dec	2015 jan-sept	2014 jan-sept
Rörelsens intäkter						
Luftfartsintäkter	1 470	1 377	2 437	1 627	1 470	1 377
Kommersiella intäkter	611	667	833	880	591	637
Övriga rörelseintäkter	44	50	67	73	44	50
Summa rörelsens intäkter	2 125	2 094	3 337	2 580	2 105	2 064
Rörelsens kostnader						
Personalkostnader	-1 007	-1 030	-1 385	-1 399	-1 001	-1 022
Diverse externa kostnader	-837	-867	-1 158	-1 249	-835	-862
Avskrivningar	-108	-125	-150	-214	-108	-125
Summa rörelsens kostnader	-1 953	-2 022	-2 693	-2 862	-1 944	-2 009
Resultat från andelar i koncern- och intresseföretag	3	3	3	5	–	–
Rörelseresultat	175	75	647	-277	161	55
Resultat från finansiella investeringar						
Utdelning från koncernföretag				–		76
Ränteintäkter	8	85 ³⁾	10	361	8	84
Räntekostnader och liknande resultatposter	-17	-2	-607 ⁴⁾	-2	-17	-2
Resultat efter finansiella poster	166	158	50	82	152	212
Skatt/skattemotsvarighet på periodens resultat ¹⁾	-36	-34	-11	-18	-33	-30
Periodens resultat	130	124	39	65	119	182

BALANSRÄKNING (MKR)	KONCERNEN		AFFÄRSVERKET	
	2015 jan-sept	2014 jan-sept	2015 jan-sept	2014 jan-sept
Tillgångar				
Anläggningstillgångar	1 431	1 660	1 488	1 725
Omsättningstillgångar	4 807	4 347	4 693	4 243
Summa tillgångar	6 238	6 007	6 182	5 968
Skulder och Eget kapital				
Eget kapital	958	887	910	861
Avsättningar ^{3) 4)}	4 666	4 723	4 663	4 712
Långfristiga skulder	215	29	215	29
Kortfristiga skulder	399	369	393	366
Summa eget kapital och skulder	6 238	6 007	6 182	5 968

För ställda säkerheter och ansvarsförbindelser som är oförändrade hänvisas till Årsredovisningen för 2014.

FINANSIERINGSANALYSER (MKR)	KONCERNEN		AFFÄRSVERKET	
	2015 jan-sept	2014 jan-sept	2015 jan-sept	2014 jan-sept
Kassaflöde från rörelsen	239	249	227	307
Förändring av rörelsekapital	-259	-185	-237	-163
Investeringar	-49	-53	-46	-49
Finansiering	233	323	234	320
Förändring av likvida medel	164	334	177	415
Likvida medel vid årets början	3 942	3 325	3 855	3 178
Likvida medel vid periodens slut	4 106	3 659	4 032	3 593

1) Periodens skatt/skattemotsvarighet har beräknats med en schablonmässig skatt om 22% på resultat efter finansiella poster.

2) Inklusiv effekt av förväntad sänkning av den diskonteringsränta som påverkar LFVs pensionskostnader. Resultateffekt netto -112 mkr.

3) LFV har ändrat redovisningsprincip vid upprättande av delårsrapporter och värderar från 2015 inte pensionskulden successivt under året enligt SPV:s prognos för pensionskulden enligt kommande års beräkningsgrund. 2014 beaktades successivt effekten av den förväntade ränteförändringen fr o m halvårsskiftet. Fr o m 2015 beaktas denna förändring först per 31 december 2015 när räntenivåer och beräkningar är fastställda enligt 2016 års beräkningsgrunder.

4) Sänkningen av nettorentan från 0,3 till -0,3% beräknas öka pensionskulden med cirka 600 mkr. I prognosen ingår denna ökning av förenklingskål i posten Räntekostnader. En viss fördelning av det faktiska utfallet, baserat på slutliga beräkningar enligt 2016 års beräkningsgrunder, kommer att ske mellan räntekostnader och personalkostnader i likhet med samma redovisningsprinciper som föregående år. Uppskattningsvis kommer ca 115 mkr av ca 600 mkr att belasta personalkostnader.

VERKSAMHET OCH MARKNAD

Verksamhet

Den operativa verksamheten har under perioden fungerat mycket väl. 99,9 % av flygningarna en route i svenskt luftrum har genomförts utan några förseningar orsakade av flygtrafiktjänsten. Det är mycket tillfredsställande och visar att LFV står för driftssäkra leveranser.

Antalet luftrumsrörelser ökade med 1% under de första nio månaderna jämfört med samma period förra året. Trafiken fortsätter utvecklas positivt under det tredje kvartalet. Antalet service units har ökat mer än rörelserna, vilket betyder att flygningarna i svenskt luftrum har varit längre och med tyngre plan.

Flygsäkerhet

LFV når uppsatta flygsäkerhetsmål. Under tredje kvartalet registrerades 530 störningsrapporter vilket är i nivå med samma period föregående år. Rapporteringsviljan bedöms fortsatt vara mycket hög inom LFV. En hög rapporteringsgrad är en viktig förutsättning för en fortsatt hög flygsäkerhet.

LFV har två viktiga fokusområden för flygsäkerhet:

- Separationsunderskridanden, vilket innebär att två luftfartyg kommer för nära varandra. Under tredje kvartalet inträffade sex stycken händelser. Vid fyra tillfällen bedöms flygtrafikledningen ha varit bidragande. Fem stycken incidentutredningar har startats under perioden.
- Runway incursions, intrång på bana. Under tredje kvartalet inträffade sju

händelser, vilket är en kraftig minskning jämfört med föregående år, då 29 händelser inträffade. I två av årets händelser bedöms flygtrafikledningen ha bidragit till det inträffade, men ingen av dem har bedömts som allvarlig. En bidragande orsak till minskningen är sannolikt Runway Incursion Prevention Programme som LFV driver tillsammans med flera samarbetspartner.

Flygsäkerhetskulturprojektet, som är en viktig del i LFVs fortsatta utvecklingsarbete, har startats upp. Programmet består av sex delprojekt bland annat kommunikation och lärande samt processer och gränssytor.

Medarbetare

Resultatet av årets medarbetarundersökning går igenom på alla enheter inom LFV och där deltar både medarbetare och chefer. Aktiviteter och handlingsplaner är i fokus för att utveckla LFV såväl lokalt som på koncerngemensam nivå. Under tredje kvartalet har årets kompetenskartläggning och lönerevision startats. Inom ramen för LFVs förändringsprogram, Position 2019, har effektiviseringar inneburit att omställningsarbeten har genomförts inom flera delar av LFV. Antalet årsarbetare har minskat till 997 (1 056) vid utgången av tredje kvartalet.

Sjukfrånvaron minskade något tredje kvartalet 2015 till 2,78% jämfört med samma period 2014 (2,96%). LFV arbetar aktivt med såväl förebyggande åtgärder som aktiviteter för att bidra till en låg

sjukfrånvaro generellt och det gäller såväl korttids- som långtidssjukfrånvaro.

Marknad

Marknaden för flygtrafiklednings- och flygplatsrelaterade tjänster är under stor förändring såväl nationellt som internationellt. Några länder i Europa är nu på gång att öppna upp sina marknader. Norge är ett nära exempel där norska Samfärdseldepartementet har beslutat om en tidplan för avreglering av hela tornmarknaden. LFV bedömer den norska marknaden som mycket intressant framåt.

Andra områden som är intressanta är bland annat Mellanöstern, och där har LFV viktiga samarbeten i dag i Förenade Arabemiraten med GAL/ANS.

LFV har tagit hem några affärer under perioden, bland annat har ett avtal med Kristianstad Airport förlängts och ett ramavtal för Swedavia kring APV-procedurer för åtta flygplatser.

Gällivare har valt att avsluta samarbetet och LFV kommer att lämna över verksamheten till annan aktör vid årsskiftet.

Med attraktiva tjänster och dedikerade medarbetare med hög servicegrad och en ambition att arbeta nära våra kunder kan vi utveckla vår leverans och erbjudanden. När nya upphandlingar görs för flygtrafiktjänster är vår målsättning att LFV ska vara en attraktiv och intressant aktör att göra affärer med.

LFVs STYRELSE

Vi intygar att kvartalsrapporten ger en rättvisande bild av verksamhetens kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Norrköping den 19 november 2015

Jan Olson, ordförande

Marcela Sylvander

Olle Sundin, generaldirektör

Eva Andrén

Marie Hafström

Per Nilsson

Micael Bydén

Daniel Vestling

Johan Davidsson

Ann-Marie Bredberg

Årsredovisning för 2015 lämnas i februari 2016

LFV KONCERNEN

LFV Koncernen består av affärsverket, det helägda holdingbolaget LFV Holding AB, det av holdingbolaget helägda aktiebolaget LFV Aviation Consulting AB samt intresseföretagen Entry Point North AB till 25% och NUAC HB till 50%.

